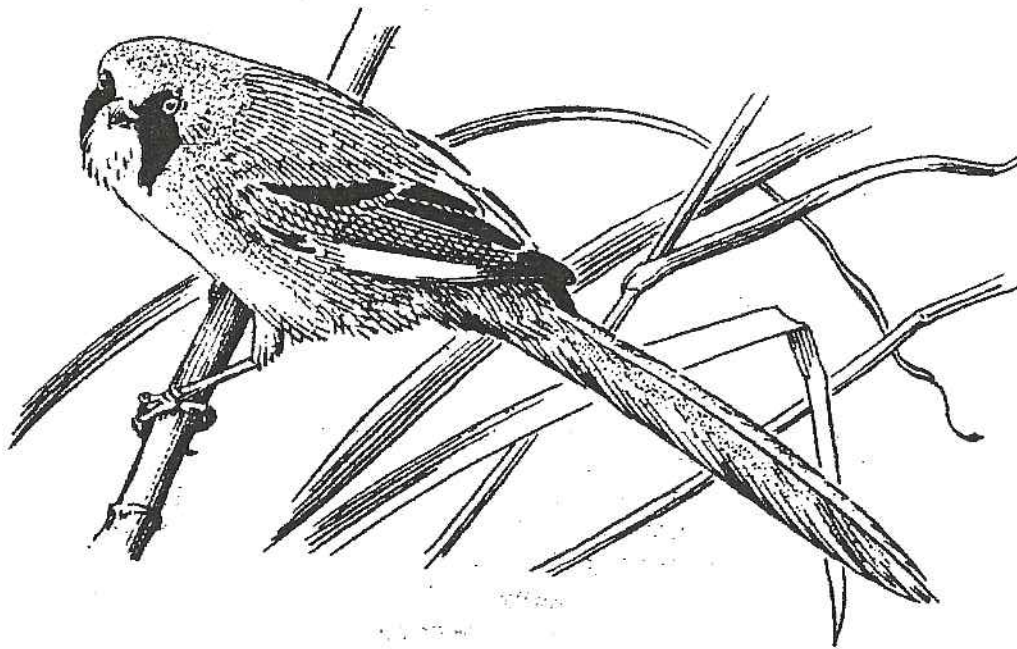

BROEDVOGELINVENTARISATIE
MAATPOLDER BUITENDIJKS
IN 2008

Subgroep Avifauna

Dick A. Jonkers

© Copyright 2007 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum
Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke
toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Hilversum 2007 **Uitgave: 171**

Samenvatting

De broedvogelinventarisatie van de Maatpolder Buitendijks in 2008 leverde 23 verschillende soorten broedvogels op met een gezamenlijk aantal van 244 broedparen. Hiervan waren zeven soorten moerasvogels, wanneer de Grauwe Gans ook daartoe wordt gerekend. Er kwam één soort van de Rode Lijst voor: de Grutto. De Grauwe Gans en de Kleine Karekiet gingen aan kop met respectievelijk 58 en 55 broedparen. Hun aantallen waren meer dan verdubbeld t.o.v. 2006. Andere talrijke broedvogels waren Oeverwaluw (41 paren) en Rietgors (31 paren). Ook Blauwborsten (8 paren) waren weer aanwezig. Als uit het niets verschenen dit jaar Baardmannen, die met 8 paren acte de présence gaven.

Inhoud

blz.

	Samenvatting	
1.	Inleiding	9
2.	Terreinbeschrijving	9
3.	Ligging, oppervlakte, eigendom en beheer	9
4.	Werkwijze bij de inventarisatie	9
5.	Weersomstandigheden en zangactiviteit	10
6.	Resultaten	10
6.1	Broedvogels	10
6.2	Niet broedvogels	11
7.	Andere waargenomen diersoorten	12
8	Dankwoord	12

Geraadpleegde literatuur

Bijlagen

1 Inleiding

Ook in 2008 is de Maatpolder Buitendijks weer op het voorkomen van broedvogels onderzocht. Het ligt in de bedoeling deze inventarisatie van jaar tot jaar te herhalen, zodat een reeks ontstaat. Deze kan trends vastleggen die het gevolg zijn van interne en externe oorzaken. Door ook de veranderingen te beschrijven die door het beheer optreden, kan op tijd bijstelling plaatsvinden, wanneer dit negatieve effecten heeft.

2 Terreinbeschrijving

In het rapport over 2007 is de uitgangssituatie beschreven bij de aanvang van de eerste inventarisatie van het gebied. Hieronder volgt die van 2008.

Tussen de dijk en het water is de vrij brede oude rietstrook nog steeds aanwezig. De in het vorig jaar uitgegroeide rietveldjes tussen deze strook en het rietrand aan het Eemmeer waren nu op veel plaatsen ingezakt. Het grasland was kort door begrazing met schapen. De enkele meters hoge wilgenbosjes zijn nog steeds aanwezig en dit geldt ook voor her en der opschietende wilgjes. Brandnetel en harig wilgenroosje, pleksgewijs aanwezig dicht bij de dijkvoet en in het oostelijk deel, hebben zich weten te handhaven. Ook dit jaar kon het water ongehinderd vanaf het randmeer door twee geulen binnenstromen in het rietareaal. De moddervlaktetjes zijn steeds meer begroeid geraakt, o.a. met moerasandijvie en harig wilgenroosje. Rond de ondiepe plas was nu op enkele plaatsen een brandnetelrand en een enkele decimeters hoge rand van kruiden ontstaan die voor dekking zorgde. Wanneer jonge, van elders afkomstig steltlopers die op de slikranden focageerden verontrust raakten, kropen zij weg in die begroeiing. In de diepe plas stond zoveel water dat er nauwelijks en slikrand aanwezig was. Waar dit wel het geval was, lagen vaak brokstukken klei van de steile zuidelijke wand. Bij het gemaaltje op de grens met de Gooijergracht bevinden zich een hoge oude wilg en wat lagere wilgen. Dit zijn de enige hoge bomen in de Maatpolder Buitendijks. Net over de oostgrens bij het Raboes groeit een hoog populierenbos. Tussen het Eemmeer, dit bos, de grote plas en de grensweg naar een boerderij ligt eerst een strook grasland en daarna achter dijk bouwland.

3 Ligging, oppervlakte, eigendom en beheer

Ligging, oppervlakte en eigendom staan vermeld in de publicatie Broedvogelinventarisatie Maatpolder Buitendijks in 2007 (Jonkers 2007). Buiten de schapenbegrazing op het grasland is er verder geen beheer uitgevoerd.

4 Werkwijze bij de inventarisatie

Voor de inventarisatie is de uitgebreide territoriumkarteringsmethode gehanteerd, die door SOVON wordt voorgeschreven voor het Broedvogel Monitoring Project (Van Dijk 2004). De richtlijnen hierin en de aanbevelingen die worden gedaan in het Handboek Vogelinventarisatie Hustings *et al.* (1985) zijn opgevolgd. Er is bij de avondinventarisatie geen gebruik gemaakt van een bandrecorder. In totaal is het gebied vier keer bezocht. Er is zowel vanaf de dijk als vanaf een route langs de rietrand aan de landzijde geïnventariseerd.

Tabel 1 Inventarisatiedata, bezoeken per dagdeel en tijdbesteding.

Inventarisatiedatum	Ochtend	Avond	Tijdsbesteding in minuten
14-05			150
29-05			180
12-06			120
26-06			120

Vergelijken met 2007 is er twee dagen minder geïnventariseerd, maar omdat het gebied niet erg groot is had dit geen invloed bij het vaststellen van het aantal territoria .

5 Weersomstandigheden en zangactiviteit

Het weer zorgde bij de inventarisaties niet voor problemen. Er was meestal weinig wind en de vogels zongen goed Tijdens de avondronde waaide echter waaide er een harde wind en er was daardoor weinig zangactiviteit. Ook de temperaturen waren aangenaam, wat zeker voor de inventarisors prettig was.

6 Resultaten

Dit jaar zijn territoria gevonden van 24 vogelsoorten, zijn daarvan nesten aangetroffen. of paren met jongen gesignaleerd in de Maatpolder Buitendijks (Bijlage 2). Een soort, de Grutto, staat op de Rode Lijst (Van Beusekom *et al.* 2005). Het paar Grote Karekieten keerde in 2008 niet terug, maar Bruine Kiekendief, Fazant, Bontbekplevier, Holenduif en Baardman vestigden zich. Net als in het vorige jaar ontbreken eendensoorten en Futen op de broedvogel-lijst. Gepoogd zal worden in 2009 ook vanaf de waterzijde te inventariseren.

6.1 Broedvogels

Grauwe Gans Uit het aantal van 58 door beheerder Jan Roodhart gevonden nesten blijkt dat de Grauwe Gans in het buitendijkse gebied een bolwerk heeft gevestigd. Het verwaarloosde rietareaal vormt een ideale broedplaats.

Knobbelswaan Net als in 2007 huisde weer een paar in de rietzone.

Bruine Kiekendief Deze soort broedde in het voorgaande jaar enkele honderden meters westelijker in het gebied dat onder beheer van Staatsbosbeheer valt.

Torenvalk Deze soort broedt al jarenlang precies op de rand van het reservaat in de nestkast aan het gemaal van het Waterschap Vallei en Eem. Dit was evenals in 2007 weer niet het geval met de nestkast aan een paal aan de oostzijde van het gebied. Af en toe zat er een Torenvalk in. Wel was een kast bij een dichtbij liggende boerderij bezet. Het paar foerageerde geregeld in het gebied.

Scholekster Er is niet in het gebied gebroed, maar op korte afstand van de plek waar vorig jaar het nest is gevonden, had zich in het binnendijkse deel van de Maatpolder een paar gevestigd.

Holenduif Het paar had een nestplek ontdekt in een schuin uit het water omhoog stekende metalen pijp van de oostelijke plas.

Ijsvogel Het ijsvogelnest zat in het lange deel van de kleiwand tussen de nesten van de

Oeverzwaluwen in de oostelijke plas.

Oeverzwaluw Op 29 mei zag het er nog somber uit met het aantal paren. Er vlogen toen hooguit zes paartjes rond en in de wand waren op slechts twee plaatsen graafactiviteiten ontplooid. Veertien dagen later was de situatie heel anders en waren er 41 bewoonde nestholten. Dit is 30% minder dan het jaar ervoor. De oorzaak kan liggen in de aantrekkelijke situatie bij een lage zanddijk voor een slibdepot in het Eemmeer. Hier nestelden enkele honderden paren!

Winterkoning De Winterkoning wist zich goed te handhaven. Het aantal territoria was iets lager dan vorige jaar, maar dit valt binnen de fluctuaties die een broedpopulatie doormaakt.

Blauwborst Het aantal territoria was exact gelijk aan dat van het vorige jaar en zij bevonden zich ongeveer op dezelfde plekken. Dat is niet zo vreemd met de eisen die een Blauwborst aan zijn habitat stelt.

Kleine Karekiet Het aantal territoria was meer dan twee keer zo groot t.o.v. 2008. Aan het leefgebied is weinig veranderd. De toename kan veroorzaakt zijn door gunstige overwinteringsomstandigheden ten zuiden van de Sahara waar de soort overwintert in rietarealen en vochtig tot dor grasland (Harrison 1982). Een andere mogelijkheid is dat er tijdens de terugtrek weinig slecht weer was, waardoor weinig karekieten het loodje legden of ver naar het noorden konden komen.

Bosrietzanger Net als bij de Winterkoning liep de stand iets terug.

Rietzanger Bij de Rietzanger was de stand meer dan gehalveerd. Van deze soort overwintert de West-Europese populatie vermoedelijk in de wetlands van de rivieren in Niger en Senegal. Extreme droogte in het overwinteringsgebied leidt tot een hoge wintersterfte, met als gevolg een populatiedaling in het broedgebied (Foppen 2002).

Grasmus Het paartje Grasmus had dit jaar een territorium aan de westzijde van het gebied.

Baardman Het broeden van deze soort met maar liefst vijf paren was een verrassing, vooral ook omdat er in 2007 zelfs geen waarnemingen in het broedseizoen waren. Zij zaten geconcentreerd in een rietareaal van ongeveer een kwart hectare.

Rietgors Hierbij nam de stand toe met ongeveer 25%. Net als de Baardman is deze soort en liefhebber van overjarig riet.

Vink Er was één paar dat niet zoals in 2007 aan de oostzijde, maar aan de westzijde een territorium bezette.

6.2 Niet broedvogels

Vuut Tot twee keer toe zijn op vier plaatsen voor de rietrand roepende exemplaren gehoord.

Dodaars Op 12 juni zwom een exemplaar op de oostelijke plas

Lepelaar Van deze soort zijn alleen overvliegende exemplaren gezien van of naar de Eem-polders. Op 14 mei was dit een exemplaar en op 29 mei eveneens.

Wilde Eend Tijdens alle rondes waren mannetjes, vrouwtjes en/of paren in de geulen en op de plassen aanwezig. Er zijn geen paren met jongen gesignaleerd.

Zomertaling Op 29 mei zwom een mannetje in een van de geulen.

Krakeend Op alle data zijn wel een of meer paren of solitaire Krakeenden gezien, maar er zijn geen aanwijzingen voor broeden gevonden.

Smient Een mannetje hield zich op 14 mei in een van de geulen op.

Krooneend Voor de rietrand in het Eemmeer zwom op dezelfde datum een mannetje van deze soort

Kuifeend Op de plassen waren op alle data altijd wel enkele exemplaren aanwezig. Drie paren zijn aangetroffen op 12 juni in de oostelijke plas.

Bergeend Een vrouwtjes zwom met 16 jongen 29 mei in ondiepe plas; twee andere vrouwtjes met respectievelijk 6 en 3 jongen waren eveneens aanwezig in deze plas. Deze paren moeten afkomstig zijn uit het achterland, want zij zijn voorheen nooit in het gebied gesignaleerd. Van Bergeenden is bekend dat zij met hun jongen vanuit hun broedgebieden vele kilometers kunnen afleggen om open water te bereiken.

Nijlgans Acht exemplaren waren aanwezig op 29 mei.

Meerkoet Zowel op de plassen als langs de rietrand waren op alle data paren of exemplaren aanwezig. Er zijn geen paren met jongen gesignaleerd.

Scholekster Op 12 juni waren twee paren zonder jongen in het gebied.

Groenpootruiter Een doortrekker foerageerde op 29 mei in de ondiepe plas.

Kluut Drie alarmerende paren bevonden zich zowel op 29 mei als op 12 juni langs de oevers van het ondiepe slikkige plasje. Er zijn toen ook jongen gezien. Deze paren zijn afkomstig van het bouwland dat zuidelijk van de dijk ligt.

Koekoek Af en toe vloog een mannetje dat afkomstig was uit een territorium ten westen van de Gooijergracht het gebied binnen.

Gele Kwikstaart Een foeragerend exemplaar liep op 14 mei op een van de graslanden.

Putter Op de distels die op de dijk groeiend waren vanaf de tijd dat er zaad aanwezig was geregeld enkele Putters aan het voedsel zoeken.

Kneu Aan de oostkant van het gebied zijn zowel op 14 als 25 mei enkele exemplaren gesignaleerd. Mogelijk hadden die hun broedplaats in de jonge beplanting van het aanliggende Raboes.

Ringmus Op 14 mei foerageerde een Ringmus in het oostelijk deel.

7 Andere waargenomen diersoorten

Haas Er is alleen een haas gezien op 29 mei.

Mol Hier en daar in het grasland waren molshopen aanwezig.

8 Dankwoord

Veel dank is verschuldigd aan Jan Roodhart, beheermedewerker van Natuurmonumenten. Ook dit inventariseerde hij, telde de nesten van de Grauwe Ganzen en maakte de stippenkaarten met de ligging van de territoria.

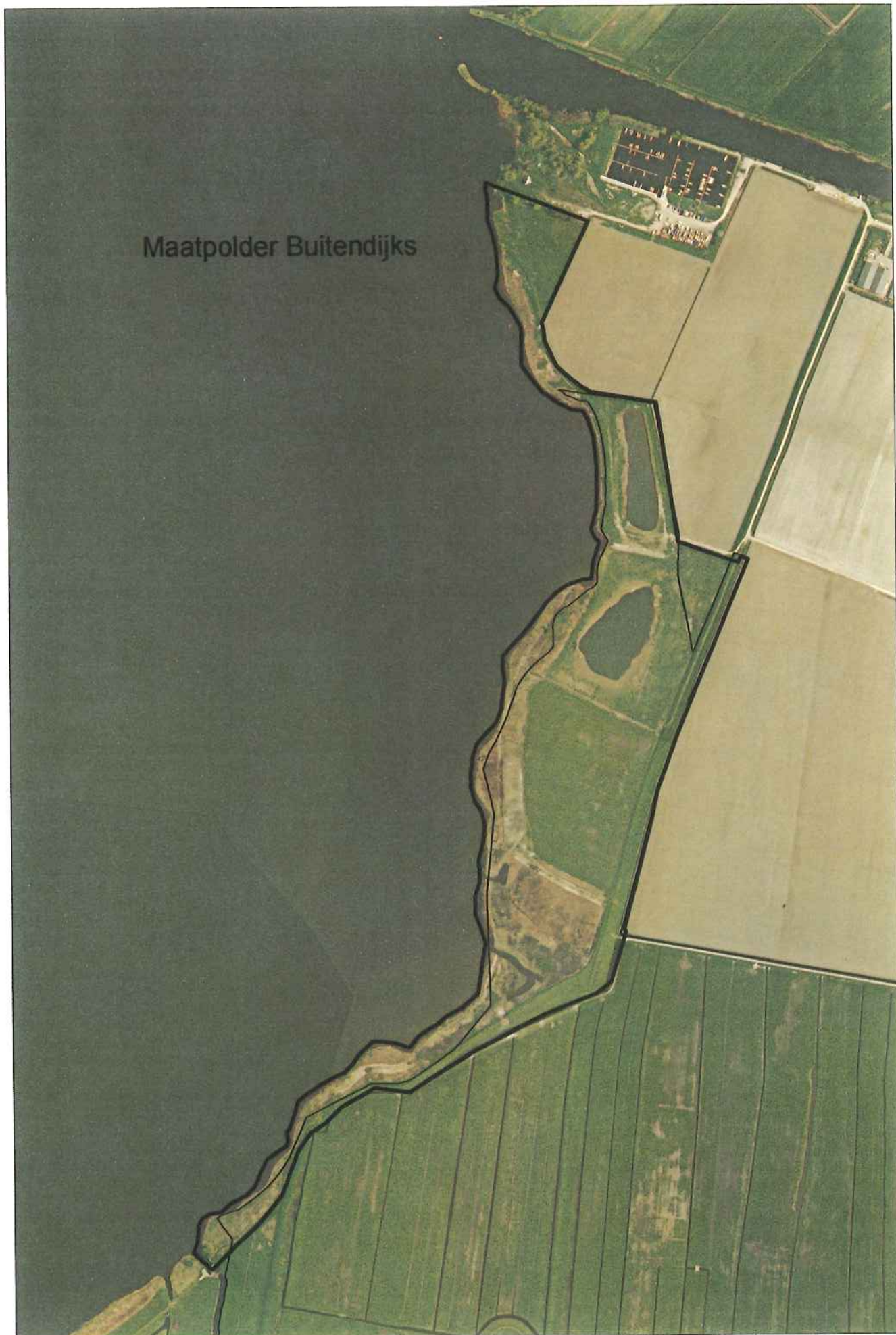
Geraadpleegde literatuur

- Van Beusekom, R., P. Huigen, F. Hustings, K. de Pater & J. Thissen 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion, Baarn.
- Van Dijk, A. J. 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON. (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Foppen, R. 2002. Rietzanger in SOVON Vogelonderzoek Nederland. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2002. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden: 376-377.
- Harrison, C. 1982, An Atlas of the Birds of the Western Palearctic. Princeton University Press, New Jersey: 221.
- Hustings, M.H.F., R.G.M. Kwak, P.F.M. Opdam & M.J.S.M. Reijnen (eindredactie) 1985. Natuurbeheer in Nederland. Deel 3. Vogelinventarisatie. Pudoc /Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Wageningen/Zeist.
- Jonkers, D.A. 2007 Broedvogelinventarisatie Maatpolder Buitendijks in 2007. Uitgave 164. Vogelwerkgroep Het Gooi een Omstreken, Hilversum.

Bijlagen

Bijlage 1. Overzichtskaart van de Maatpolder Buitendijks

Maatpolder Buitendijks

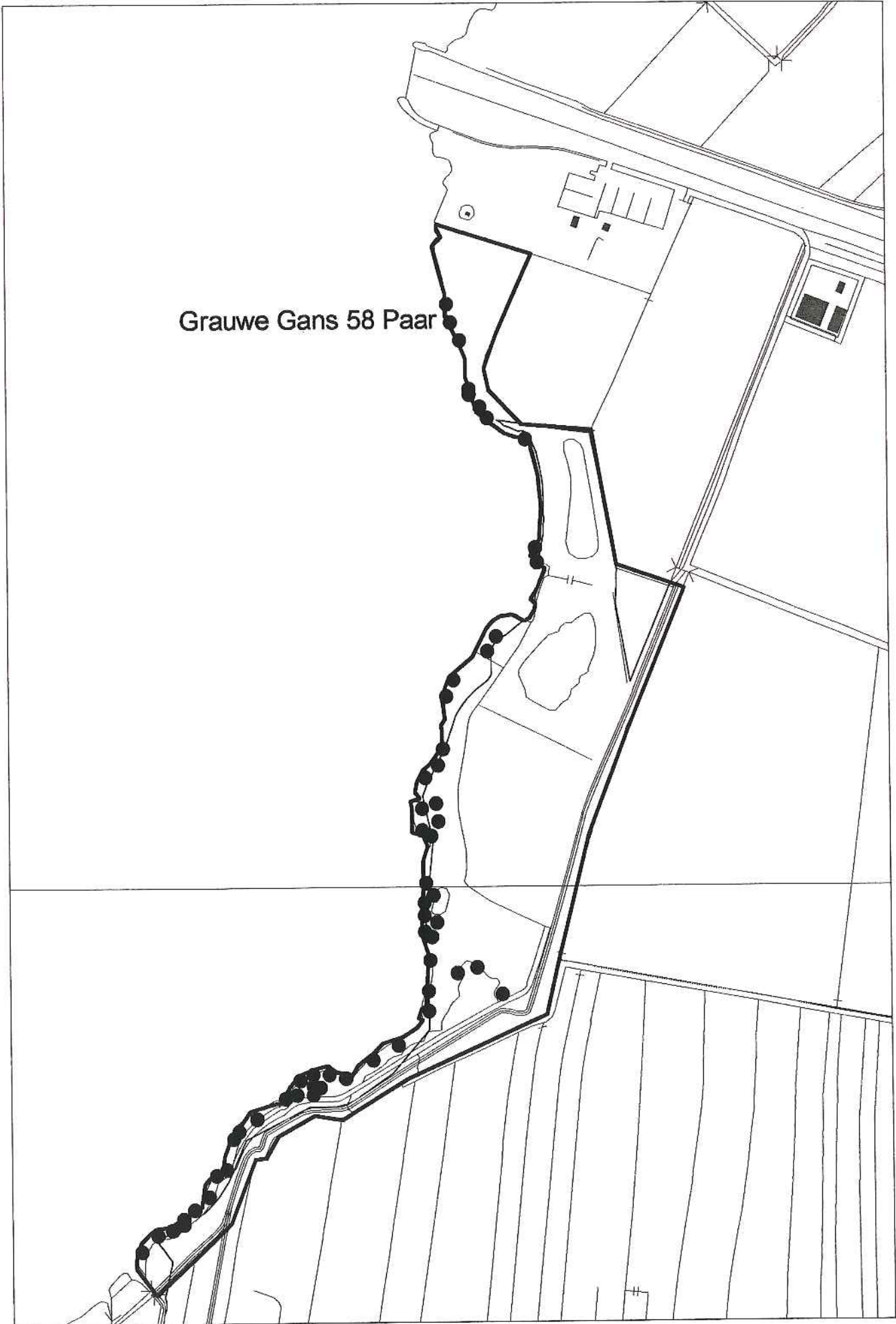
Bijlage 2. Broedvogels van de Maatpolder Buitendijks in 2008

Soort	Aantal territoria/paren
Grauwe Gans	58 (26)
Knobbelzwaan	1 (1)
Bruine kiekendief	1 (0)
Torenavalk	1 (1)
Fazant	1 (0)
Kievit	2 (3)
Bontbekplevier	1 (0)
Grutto	1 (1)
Tureluur	1 (1)
Koekoek	1 (1)
Holenduif	1 (0)
Ijsvogel	1 (1)
Oeverzwaluw	41 (55)
Winterkoning	8 (10)
Blauwborst	8 (8)
Kleine Karekiet	55 (25)
Bosrietzanger	9 (11)
Rietzanger	8 (18)
Tuinfluit	2 (3)
Grasmus	1 (1)
Fitis	5 (9)
Baardman	5 (0)
Rietgors	31 (25)
Vink	1 (1)

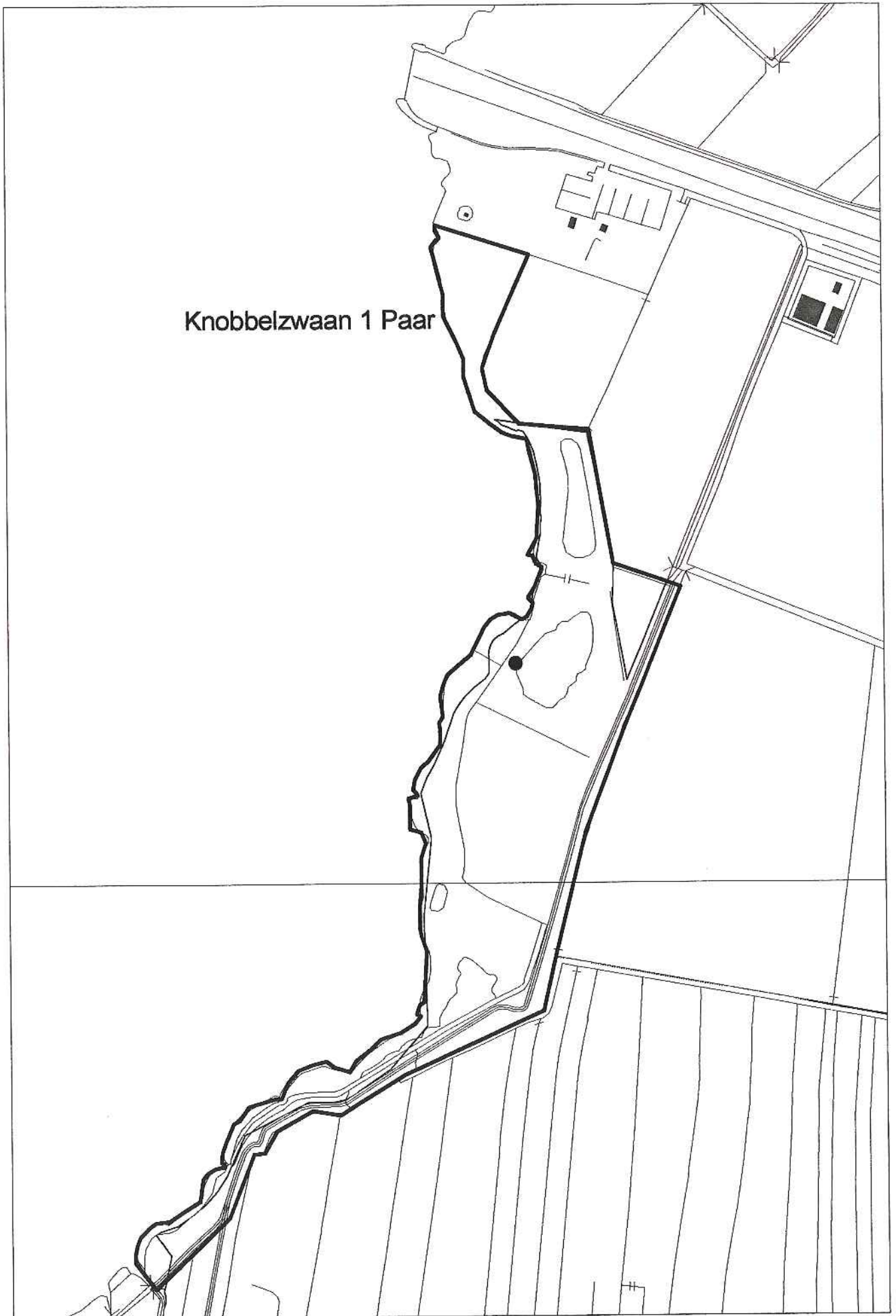
© 2007

Bijlage 3. Territoriumkaarten

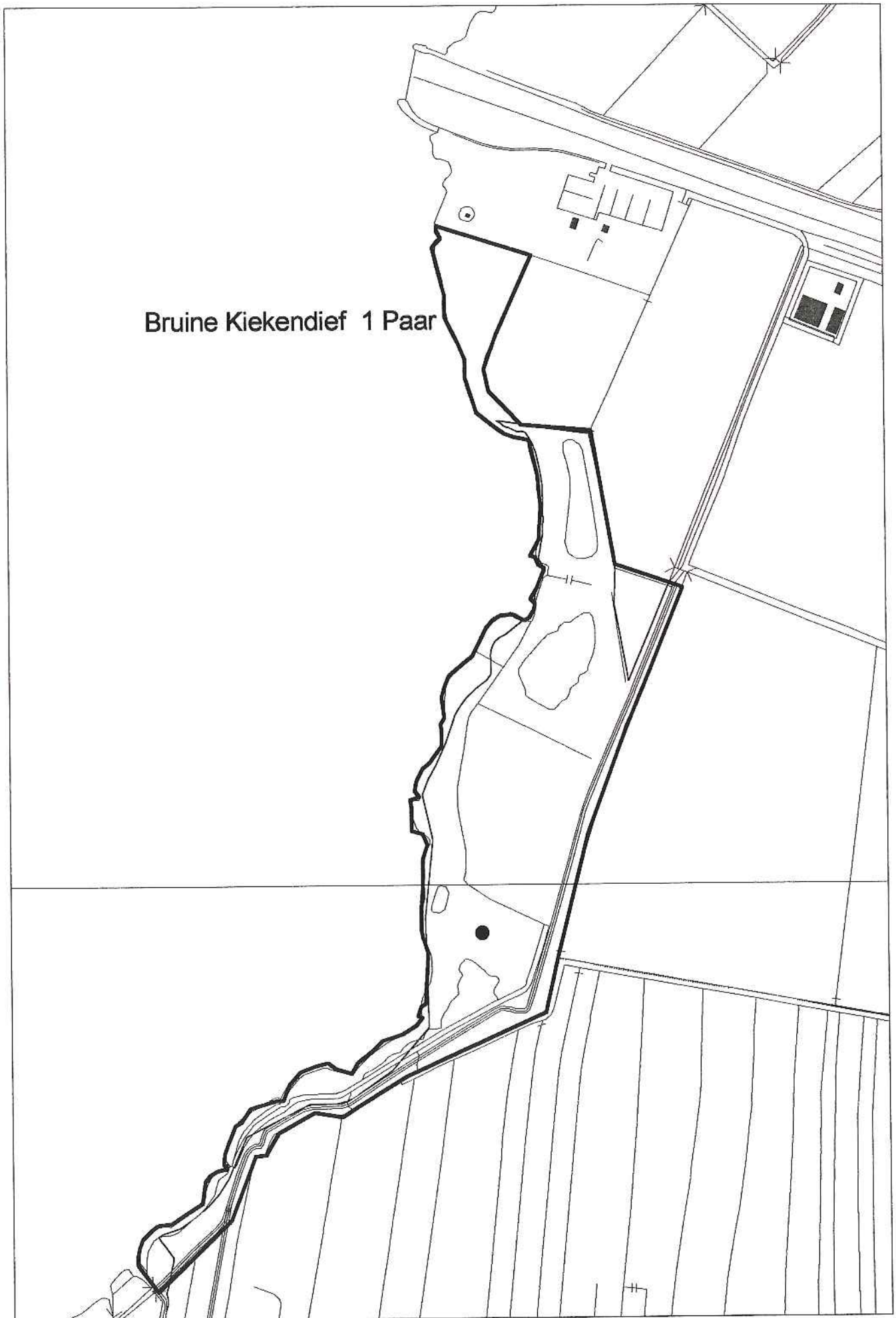
Grauwe Gans 58 Paar

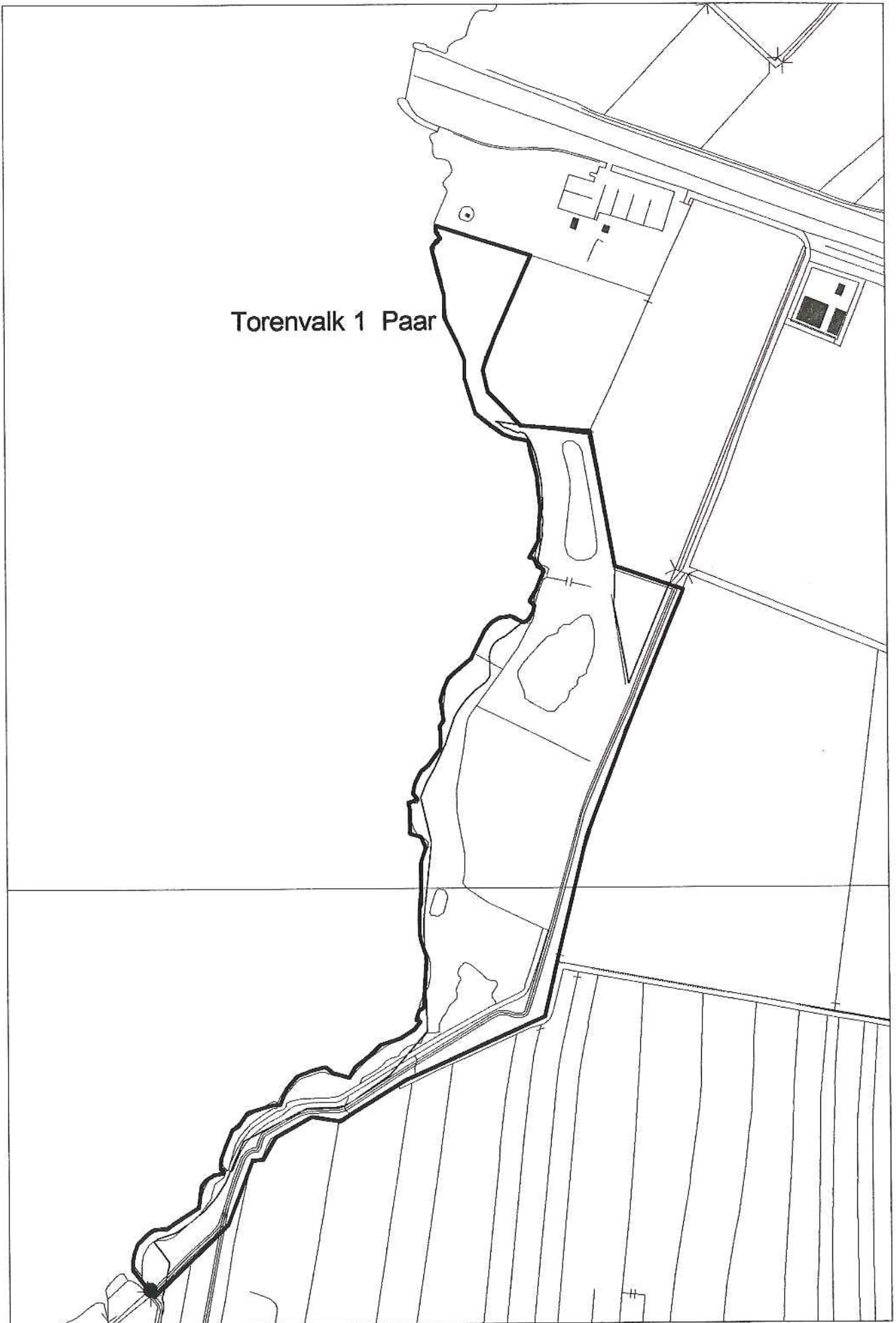
Knobbelzwaan 1 Paar

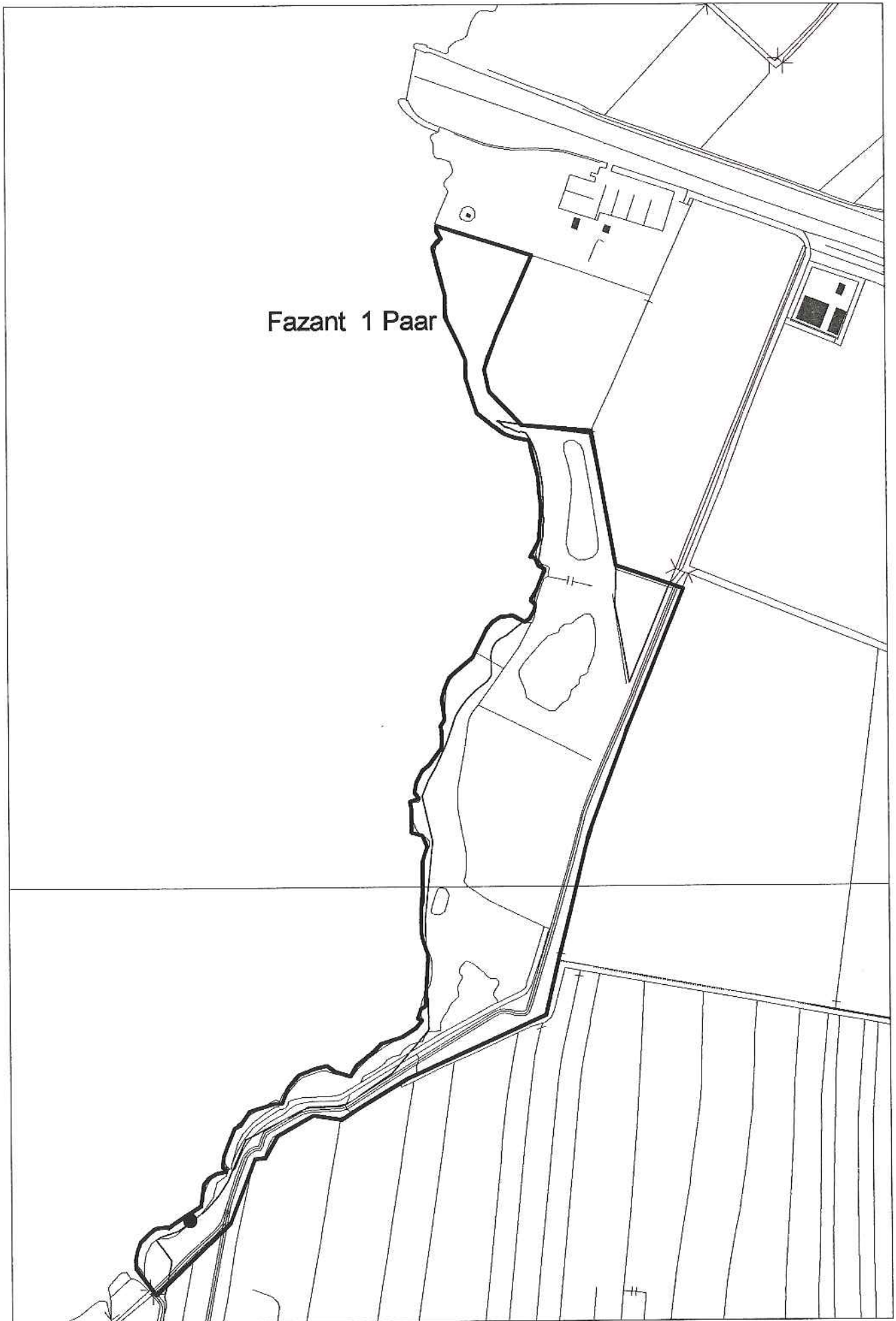
Bruine Kiekendief 1 Paar

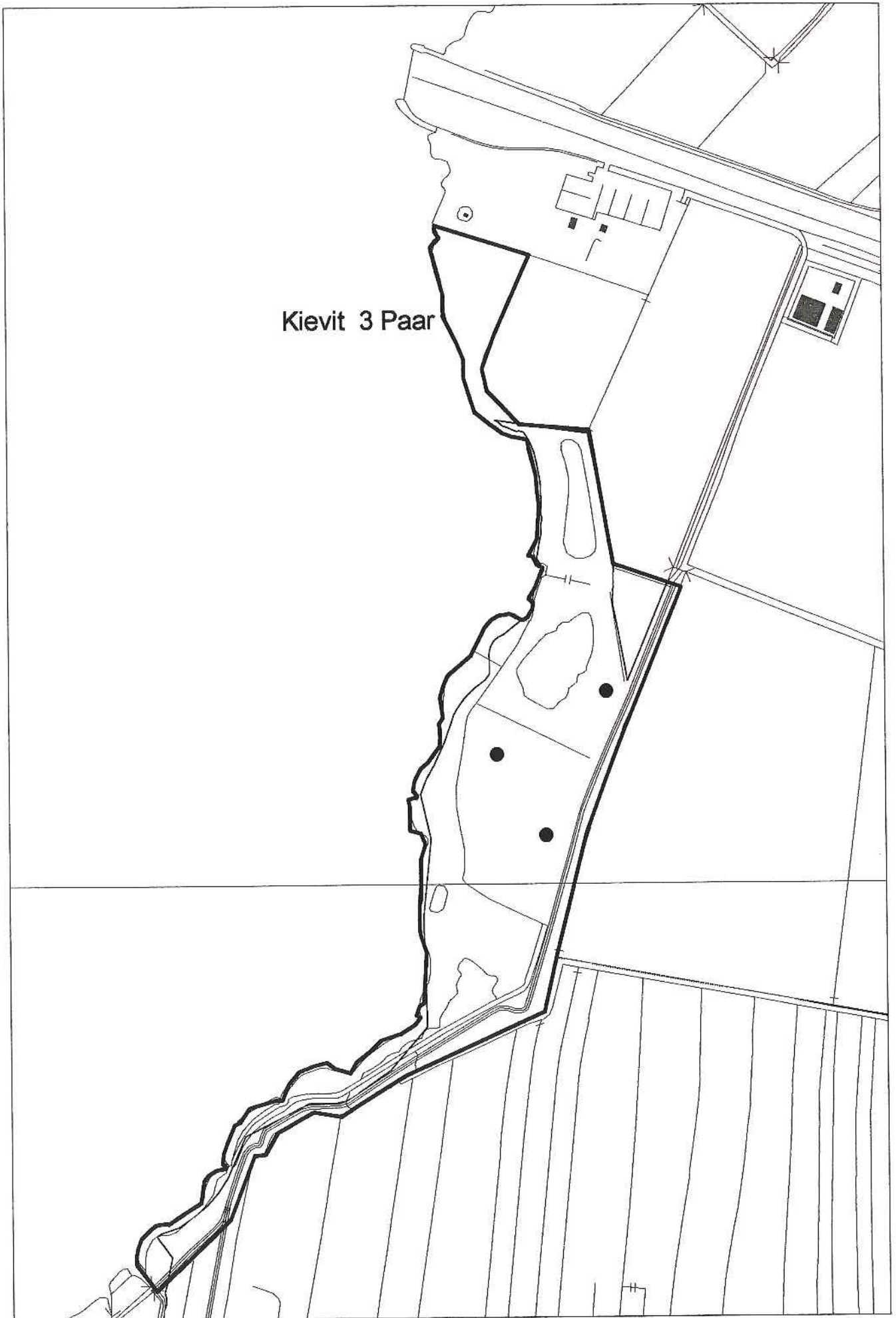
Torenvalk 1 Paar

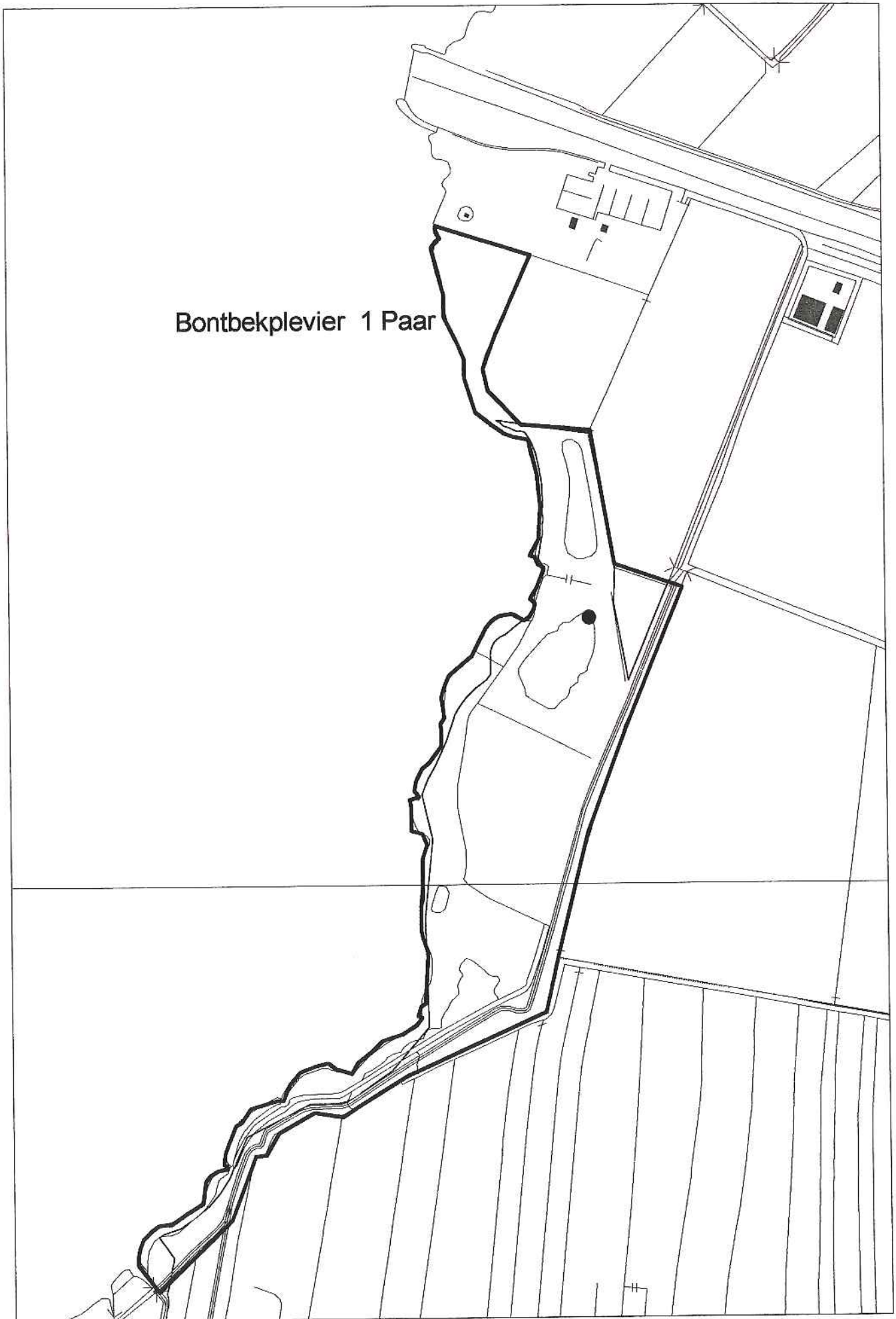
Fazant 1 Paar

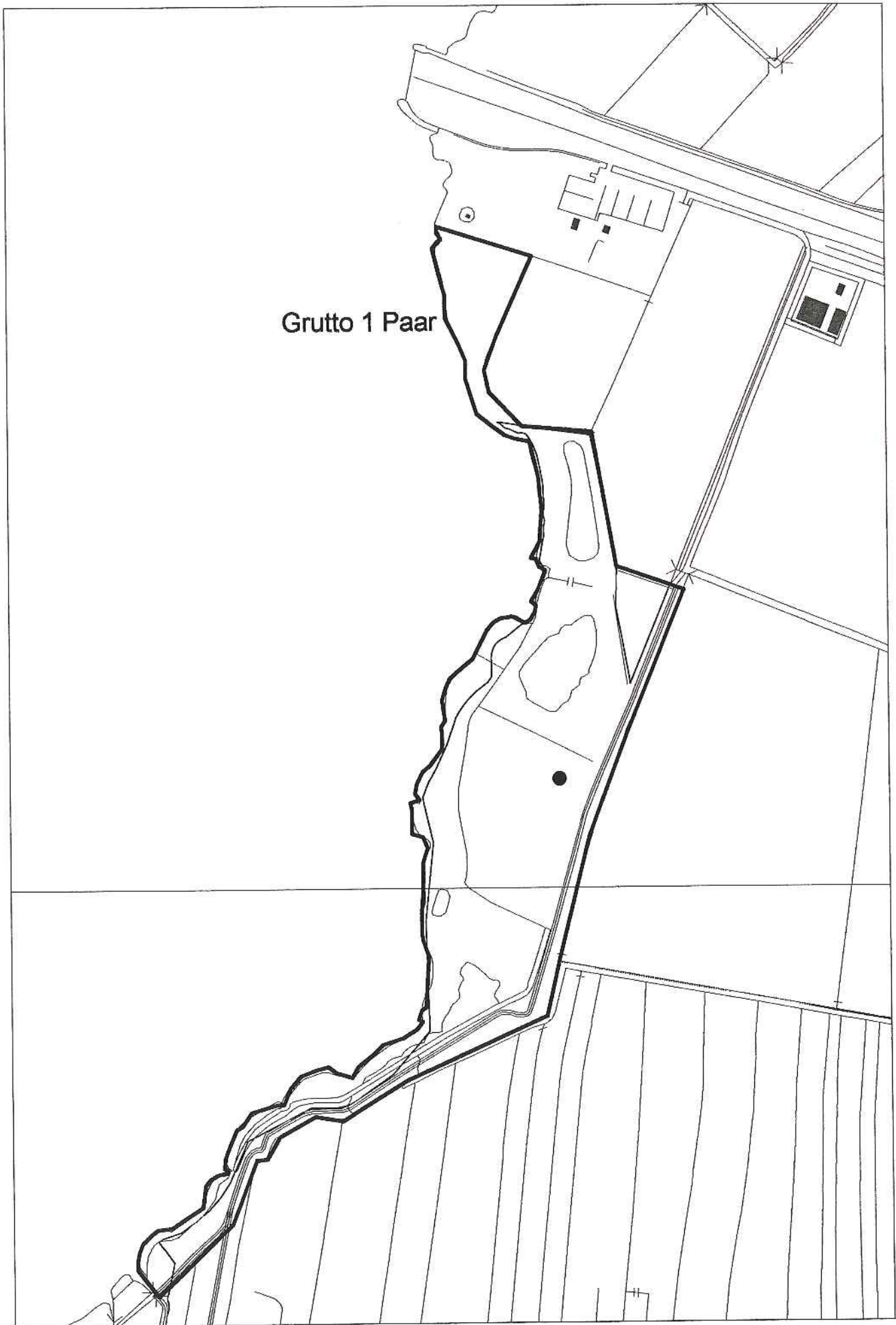
Kievit 3 Paar

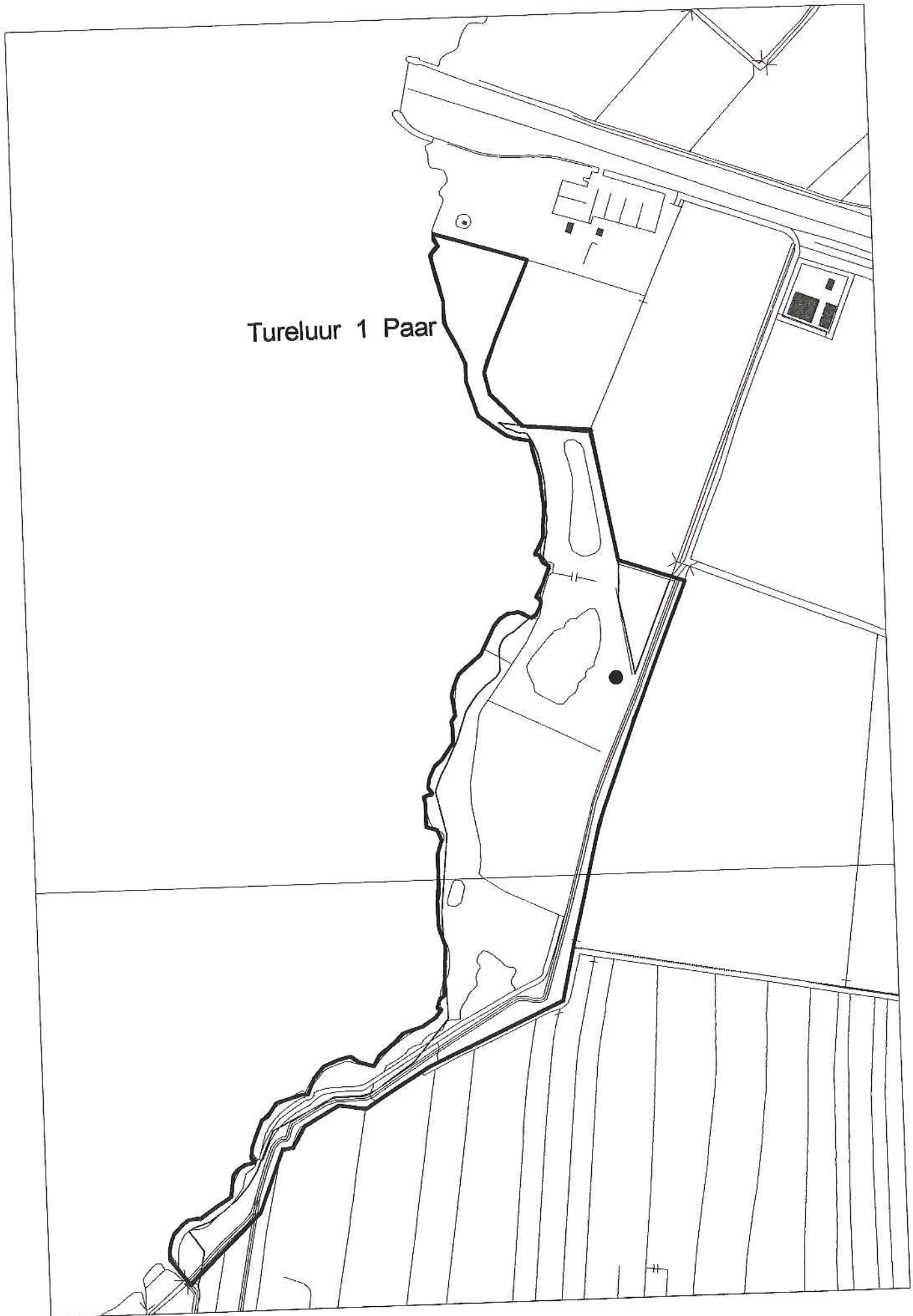

Bontbekplevier 1 Paar

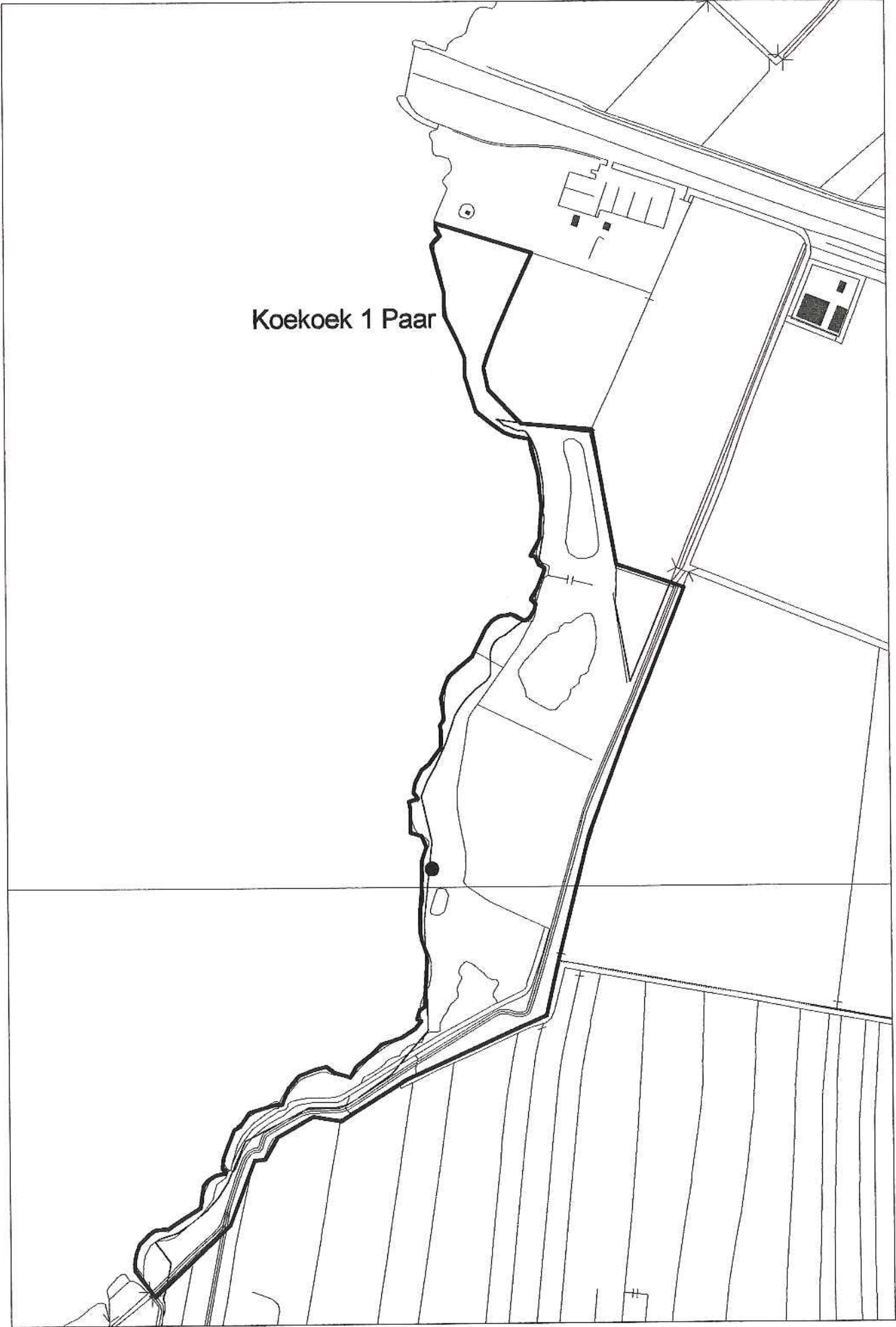

Grutto 1 Paar

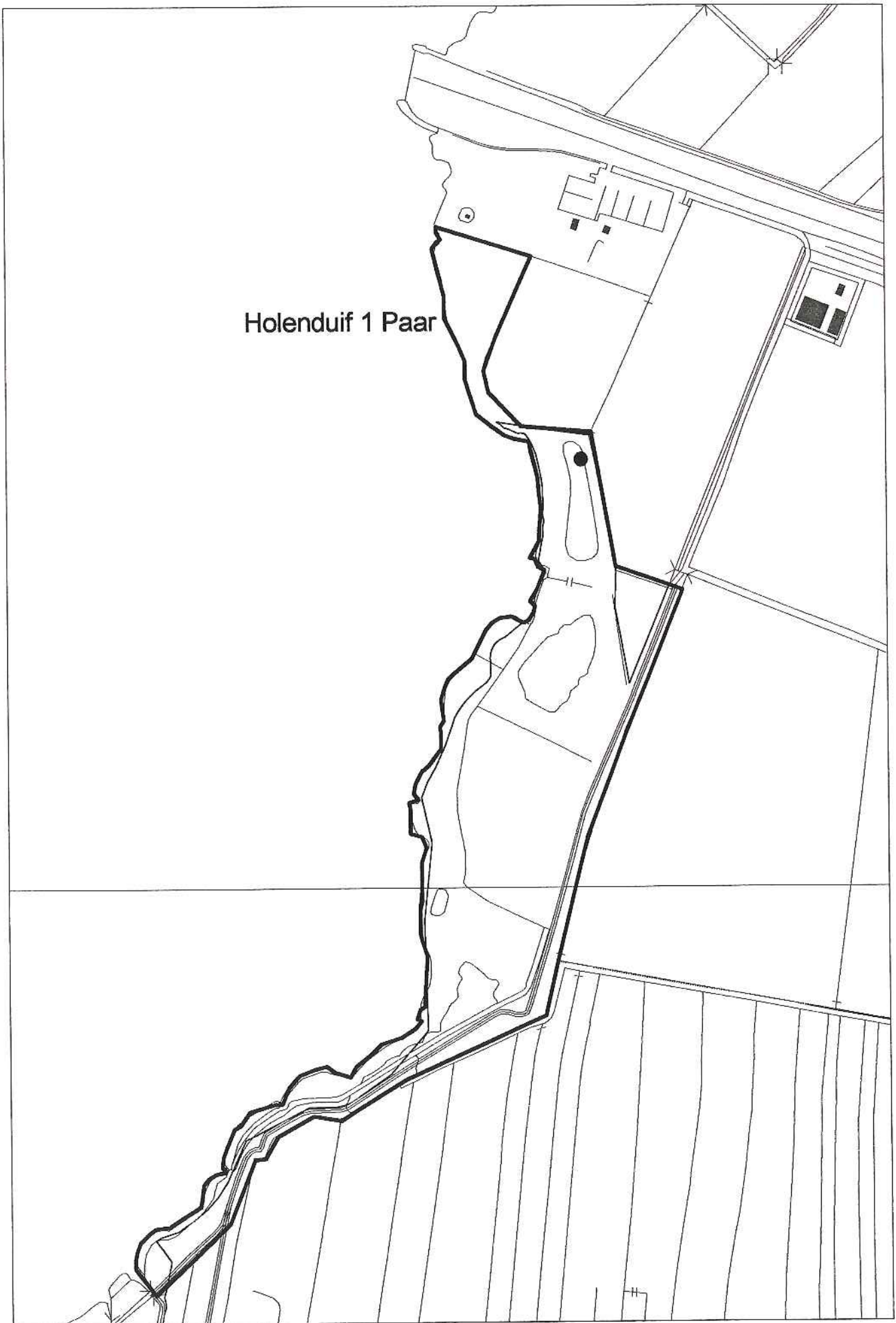

Tureluur 1 Paar

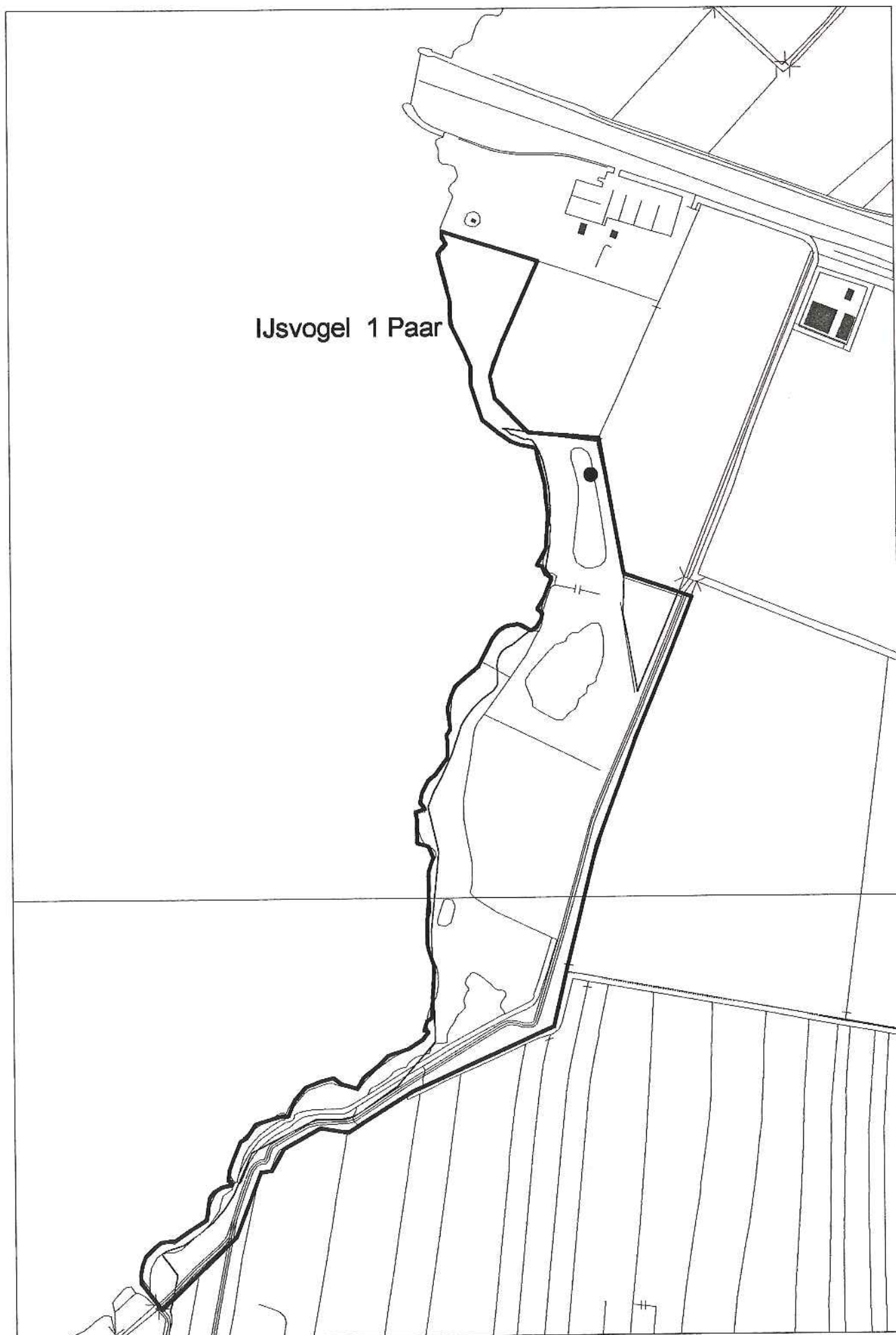

Koekoek 1 Paar

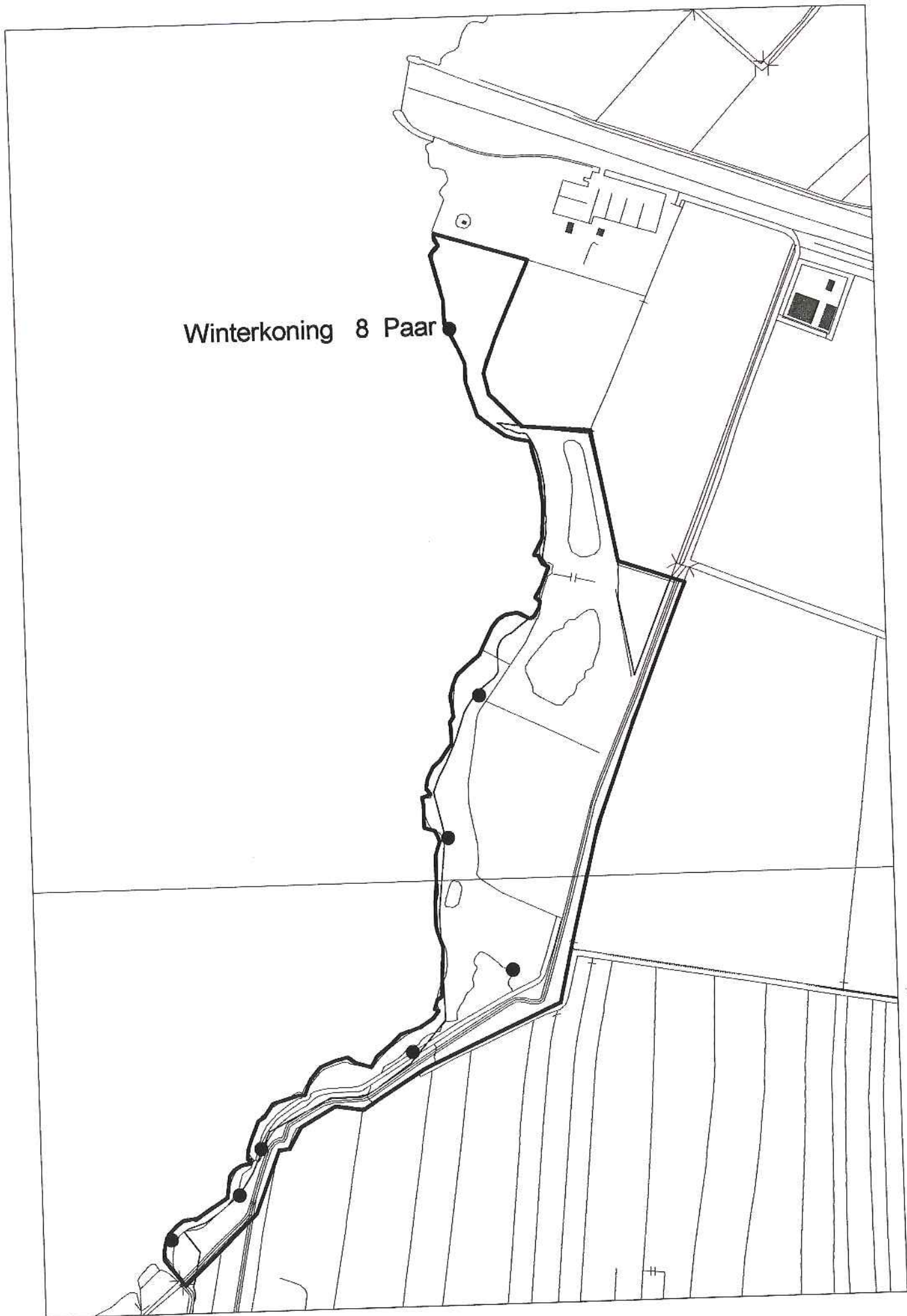
Holenduif 1 Paar

IJsvogel 1 Paar

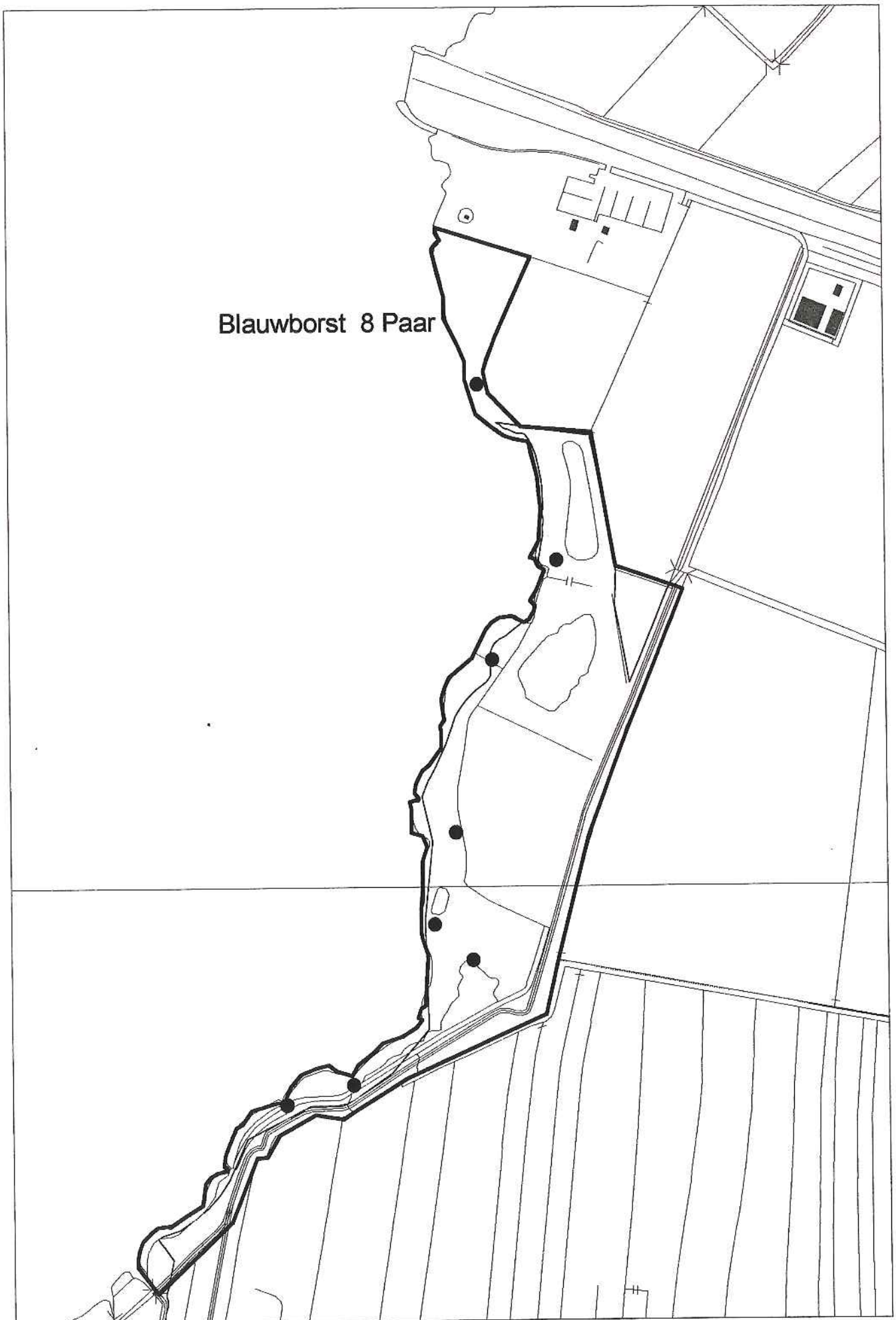

Winterkoning 8 Paar ●

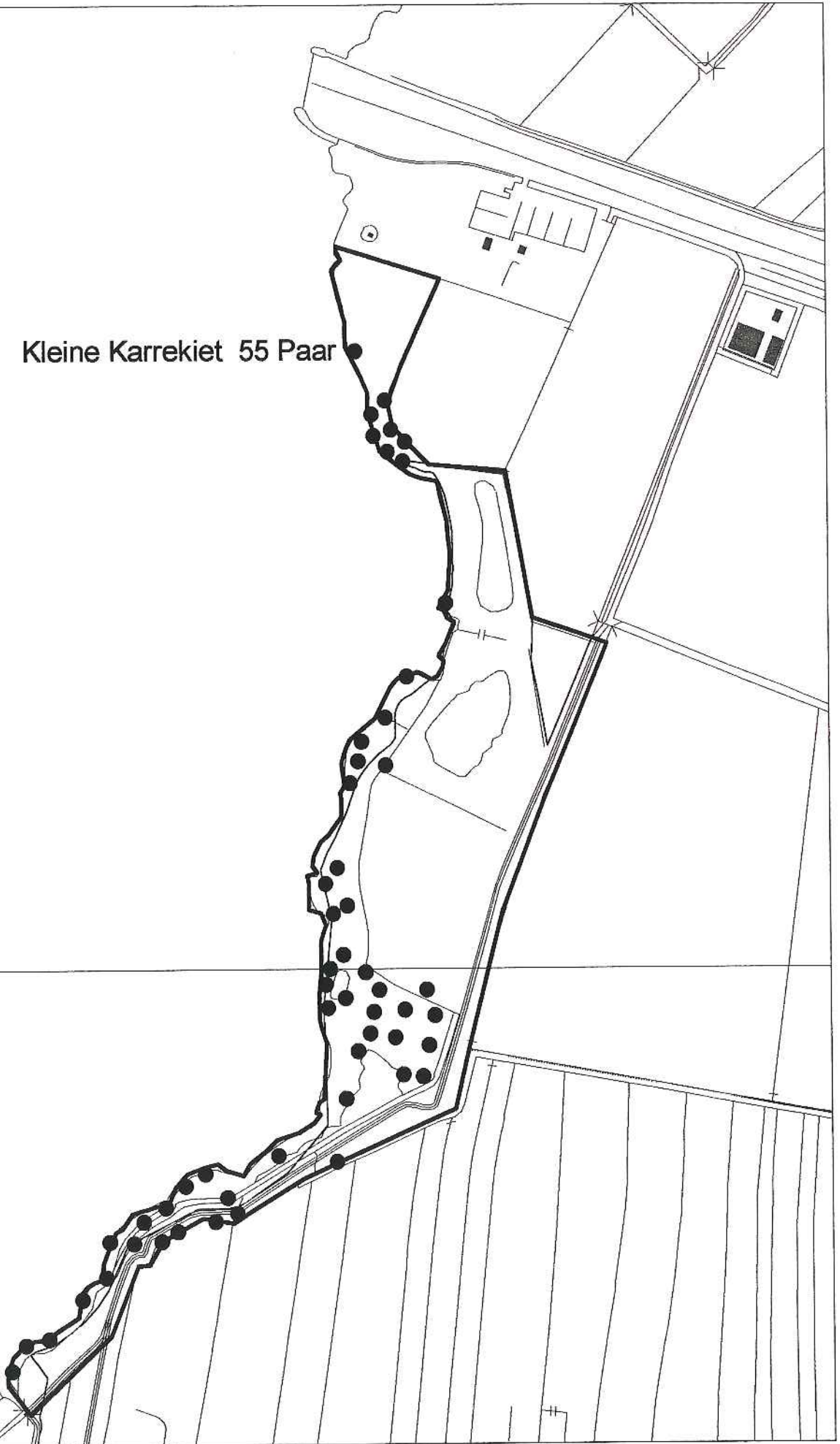

Winterkoning 8 Paar

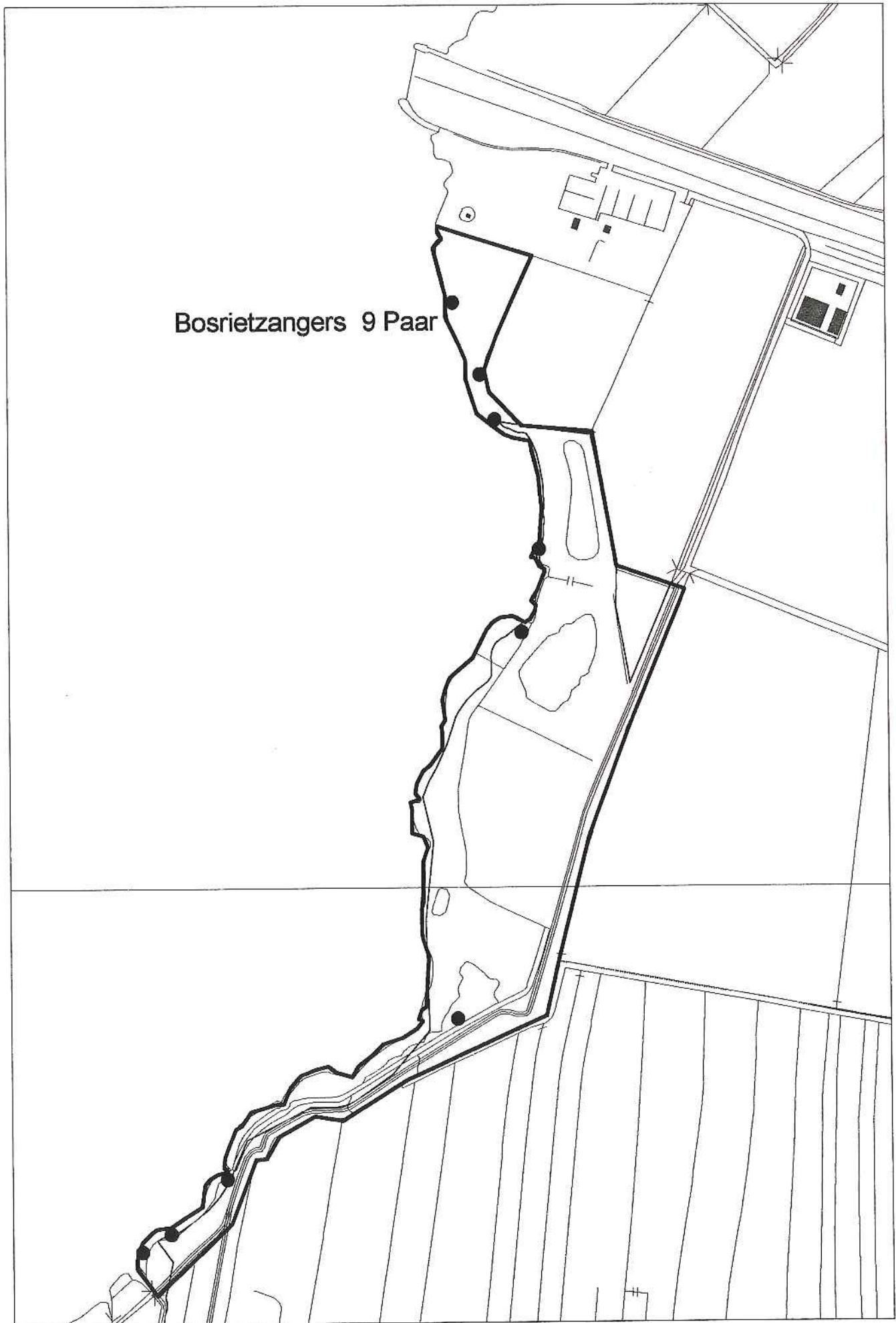
Blauwborst 8 Paar

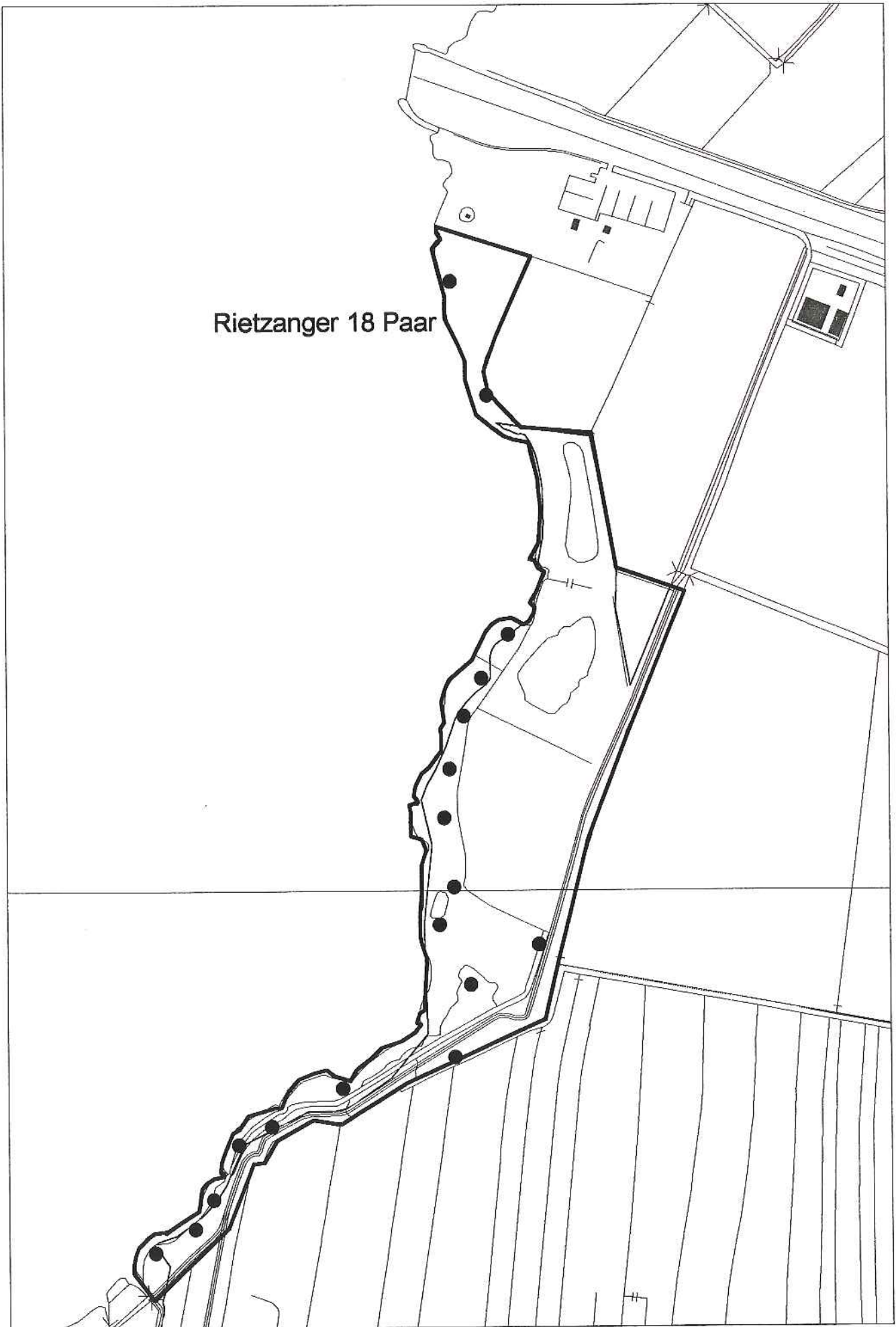
Kleine Karrekiet 55 Paar

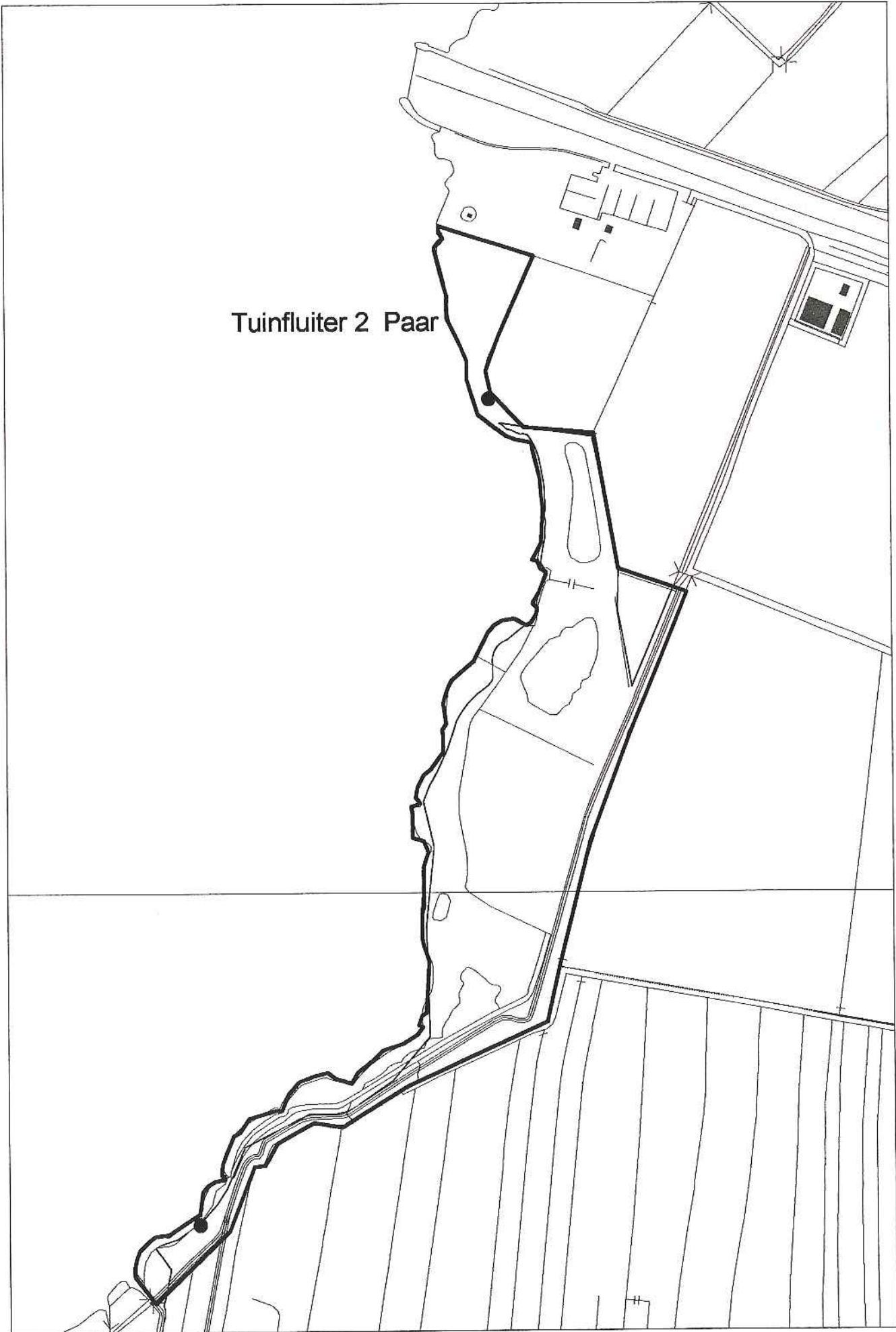
Bosrietzangers 9 Paar

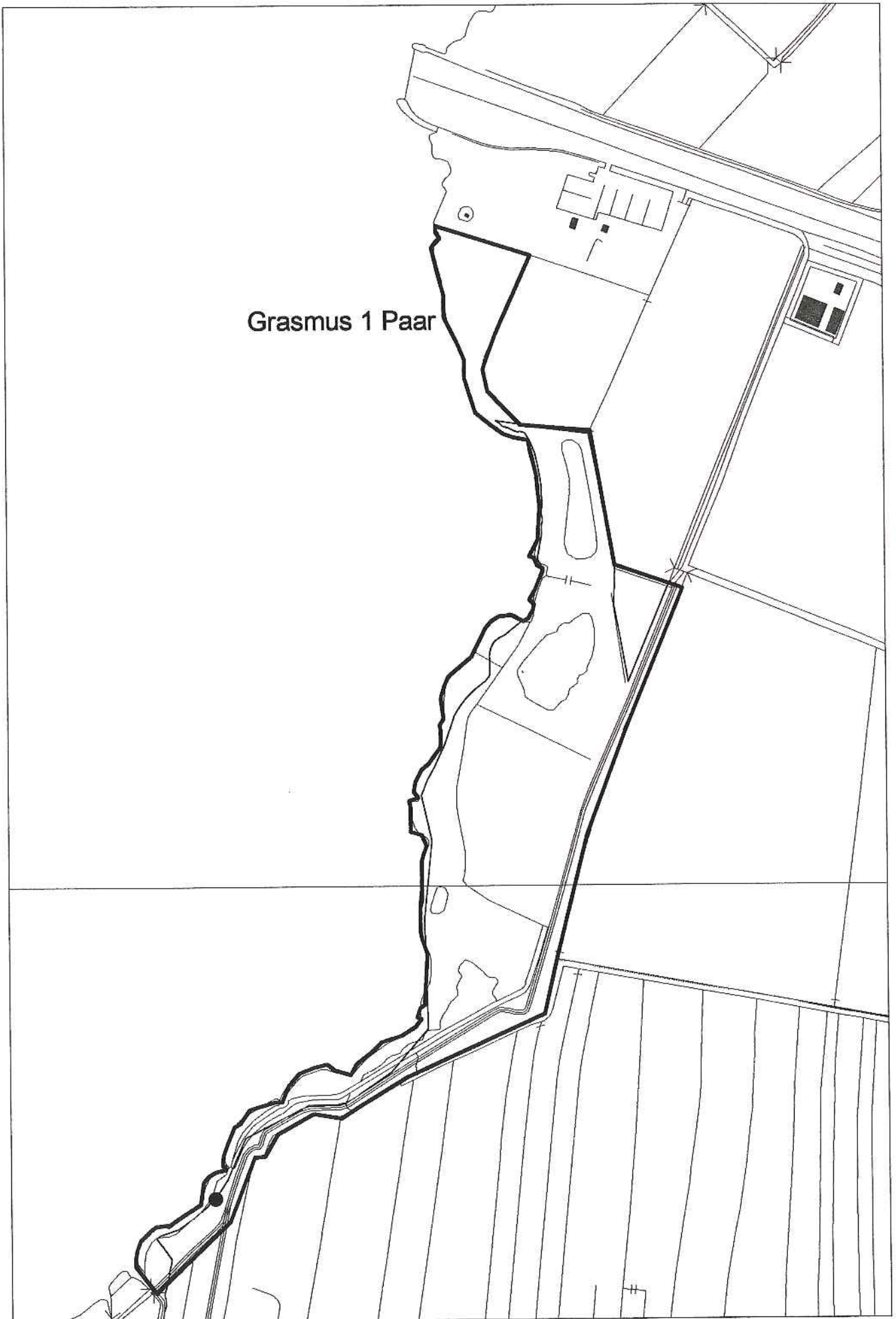
Rietzanger 18 Paar

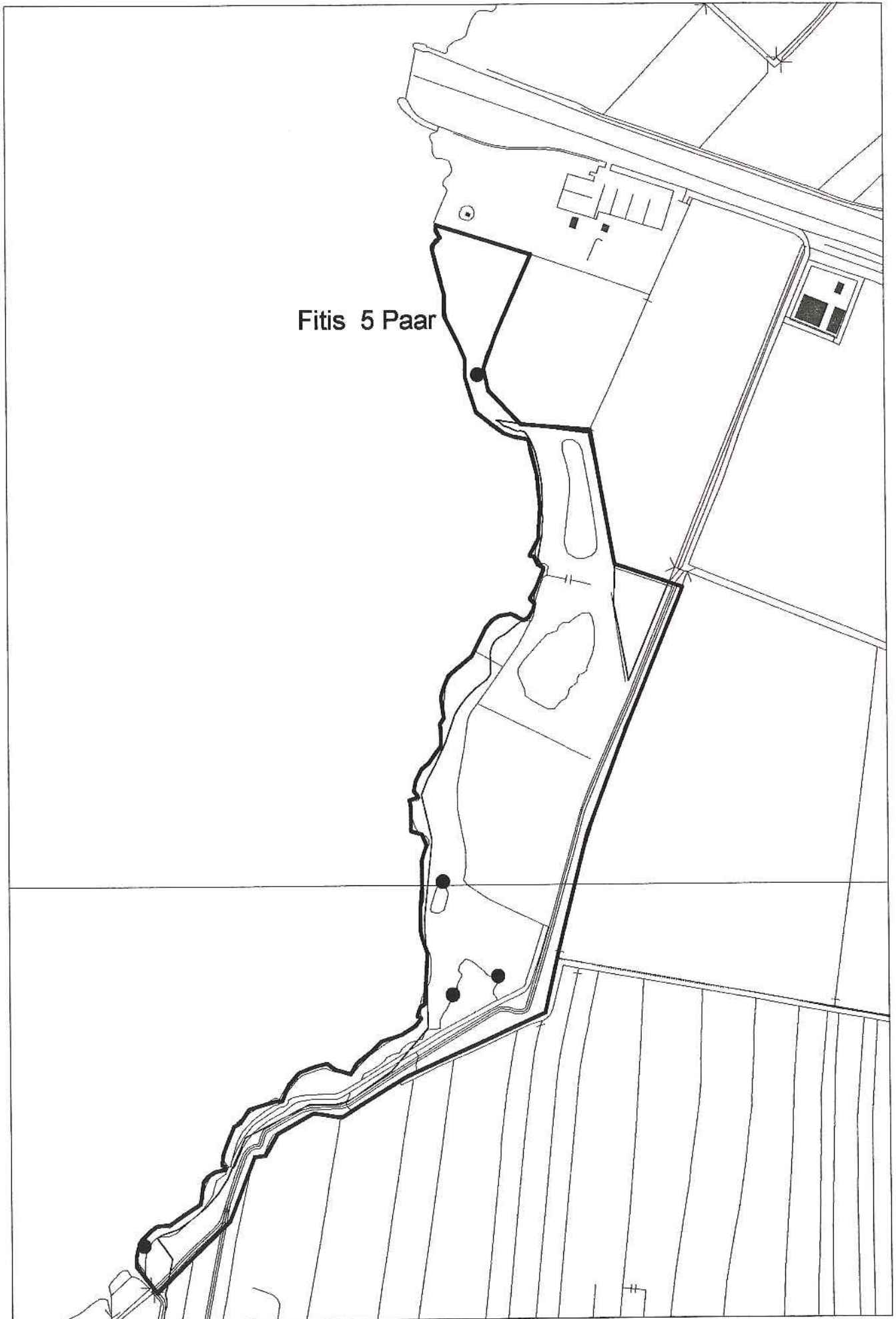
Tuinfluiters 2 Paar

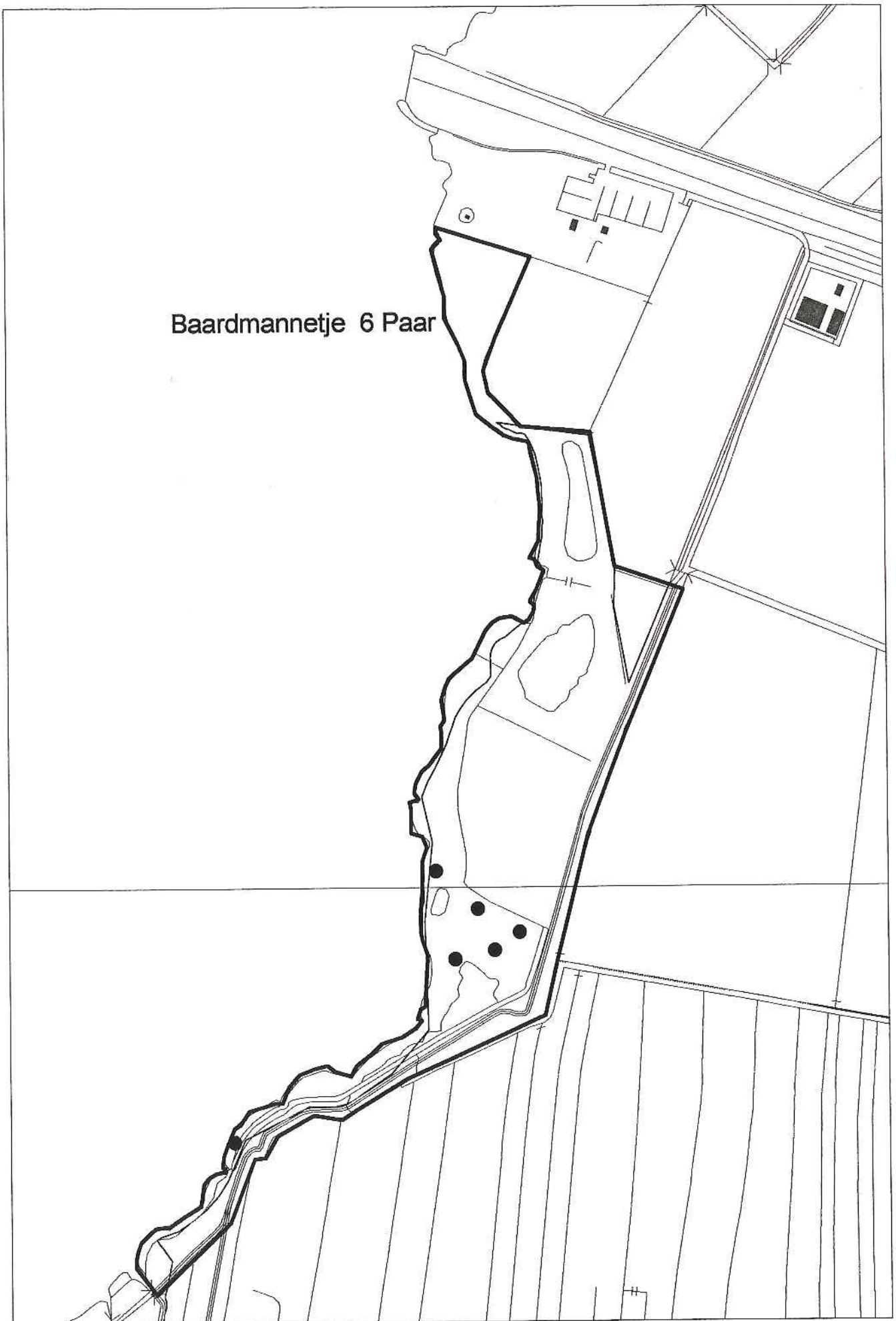
Grasmus 1 Paar

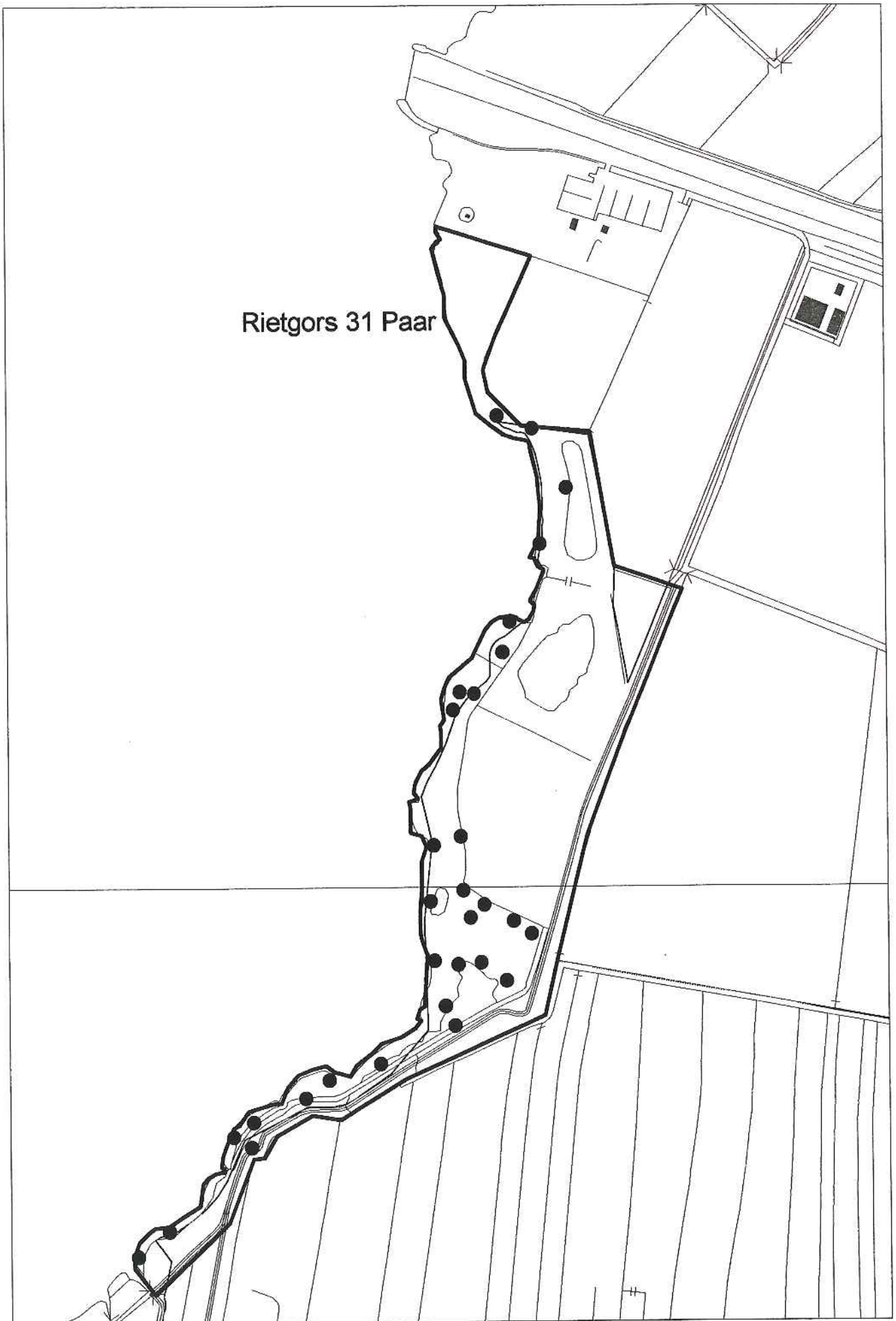
Fitis 5 Paar

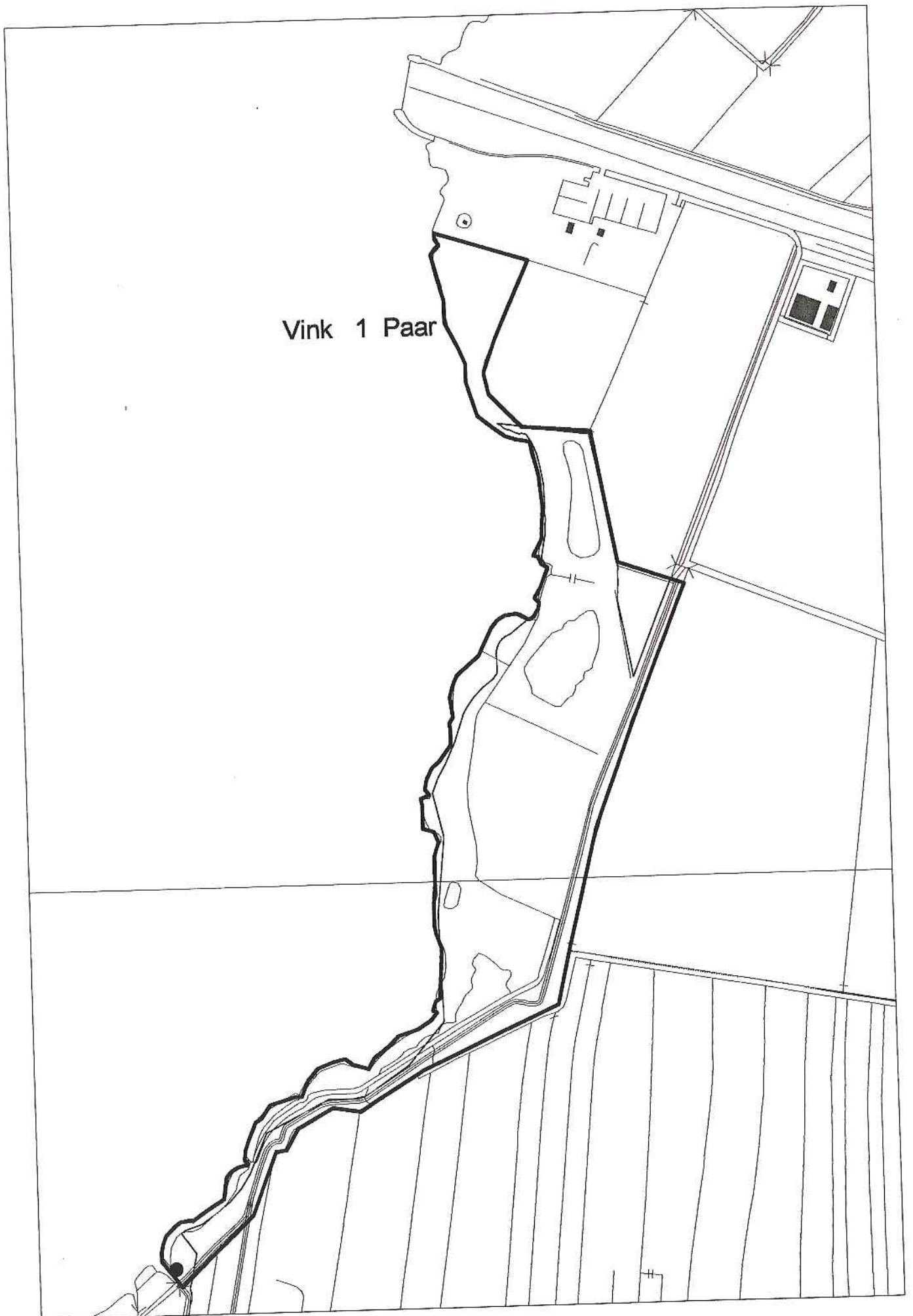

Baardmannetje 6 Paar

Rietgors 31 Paar

Vink 1 Paar

